

Не кожен твір може справити таке враження, як роман Івана Багряного "Тигролови", — враження безвихідності, трагедійності життя. Здається, що опиняєшся сам серед тайги або у сталінських таборах, відчуваєш безпорадність та біль людей, розгубленість перед страшною силою — державою. Мене дуже вразив цей роман, наче зазирнув у глибини моєї душі, і я ніби на власні очі побачила жахливе, безнадійне життя людей сталінського періоду. Але були серед них ті, яких ніщо не могло зламати, які вижили серед, здається, безнадійного страхіття, відчуваючи свою духовну перевагу над представниками тоталітарного режиму.

"Тим часом по всій Транссибірській магістралі і по всіх прикордонних заставах летіла телеграма-блискавка про втечу і розшук страшного державного злочинця з підкресленням важливих прикмет: "Юнак — 25 літ, русявий, атлет, авіатор тчк...Суджений на 25 років тчк... На ймення Григорій Многогрішний". Так закінчується перший розділ роману. Але це тільки початок поневірянь головного героя, який зумів витримати усе, що випало йому на долю, й не скоритися обставинам :

Я бачу, що Григорій Многогрішний, як і кожен українець, надто гордий, щоб його вважали рабом і політичний засланець відважувався на відчайдушні вчинки, найчастіше складав тут свої кості, і саме в цій Забайкаллі, наголошує Іван Багряний, в цій найсуворішій закутку Східного Сибіру. А першим був бунтар і "ізмєнник" - український гетьман Дем'ян Многогрішний. Здається, що автор готує нас до сприйняття образу Григорія, яким всю дорогу так недаремно опікувався начальник етапу. І от маєш — утік: переступив "трибунал" і вистрибнув у смерть зі скаженого поїзда...

Жахливо читати рядки про ті злочини, про невимовні тортури, про знущання і глузування над невинними людьми, які опиняються в руках НКВС. Беріївським катом не одному українському патріотові доводилося "вправляти мозги". Я ніби бачу усю потворність хижої чорноти їхньої душі. Проте їх ніщо не могло зупинити. Ось як автор описує допит: "Що він з ним не робив.. Він йому виламував ребра в скаженій люті. Він йому повивертав суглоби... Він уже домагався не зізнань, ні, він домагався, щоб той чорт хоч заскавчав і почав ридати та благати його, як то роблять всі...". Адже відомо, що першочергове завдання майора-садиста — зламати патріота. За це ордени, підвищення у званні, нові посади. І чим будеш жорстокіший, нещадніший, тим більше тебе будуть шанувати у страшному світі тоталітарного режиму. Але Григорій Многогрішний зміг протистояти жахливій системі, не зламався, бо мав у серці вогонь незламної віри у пере-МОгу справжньої людини над людиною-звіром Многогрішний не захотів, щоб радянські кати перетворили його на табірний порох Тому він тікає з поїзда, тому намагається вибратися з тайги, тому і вириває з лабет ведмедиці звіролова, а згодом опиняється в родині Сірків. А поряд — тайга. І ось на цьому тлі дивовижної сибірської природи чує Многогрішний серед ночі розповідь старого Мороза "про місто каторги, про пекло новітніх каналських робіт, вигачуване костями українськими, — про Комсомольська

Я здригаюся від жаху, коли читаю рядки про знущання над людьми в дикій пущі. Про що ж розповідав далі старий Мороз? "Про колони виснажених арештантів на лютім морозі..."

Про безліч стероризованого, на повільну смерть приреченого люду, а надто про силу^силенну своїх людей — земляків з далекої тієї України нещасливої... Про голод і цингу... Про надлюдське терпіння і труд каторжний..."

Замикається коло навкруги Многогрішного-втікача, хоча він не завинив нічим ні перед рідною землею, ні перед людьми, як і оті сотні тисяч, мільйони приречених каторжан. З кожним днем, на мою думку, Григорій все гостріше відчував, що "доля його не відстає від нього. ...Чигає та й готує йому й на цій землі всякі несподіванки...". Та, здається, не лише одному правнуку гетьмана Дем'яна Многогрішного, а й сотням інших патріотів, які прагнули єдиного — бути вільними.

Чи міг волелюбний патріот змиритися зі становищем раба? Ніколи! Ні тортури, ні божевільня, ніщо не змогло вбити в ньому потягу до волі. Він вижив і навіть, одружившись з Наталкою, перейшов кордон. А там... воля!

На мій погляд, Григорій Многогрішний не визнав себе нулем в історії, не змирився зі становищем раба — кинув виклик новітнім тигроловам і не зламався. Виборсався з чорної сибірської ночі. Лишився сином рідного народу. Людиною. А значить духовно виявився сильнішим за представників тоталітарного режиму. Я дуже вдячна Івану Багрянному зате, що він подарував українському народу правдивий роман про ще одну сторінку нашої трагічної історії.